

Als gevolg van de moeilijkheden, die men thans in Duitschland met het uitgeven van boeken ondervindt is tot nu toe van het handboek van HEFFTER alleen de eerste helft van band II verschenen; de overige deelen zullen blijkens het voorwoord zoo spoedig mogelijk volgen. Het tot nu toe verschenen stuk bevat de volgende hoofdstukken:

E. ROHDE: Pyridine, Chinoline, Chinine, Chininederivaten.

ROHDE is in het begin van den oorlog gestorven, maar zijn manuscripten voor dit handboek waren toen al gereed en zij zijn door GOTTLIEB en ELLINGER, voor zoo ver noodig, bijgewerkt. Onder het hoofd Chininederivaten worden ook de nieuwe door MORGENROTH ingevoerde alcaloiden, het optochine, het eucupine en vucine vermeld. Maar hier had men een veel meer uitgebreide behandeling gewenscht, dan thans wordt gegeven. Wie zich ook van deze zaken op de hoogte wil stellen moet zich maar weer storten op een berg van tijdschriften of afwachten tot een tweede uitgave van het boek zal verschijnen en dat is jammer.

De cocaine-groep en de strychnine-groep zijn op voortreffelijke wijze behandeld door POULSSON, die blijkbaar jaren lang met groote zorgvuldigheid alles omtrent deze alcaloiden uit de literatuur heeft verzameld. Dan volgen curare en veratrine en nog wat weinig belangrijke alcaloiden van R. BOEHM; santonine, picrotoxine en eenige andere stoffen van P. TRENDELENBURG en het boven reeds vermelde artikel van MAGNUS over de braakmiddelen. Dat dit artikel, aan alle eischen van een goed handboek-artikel voldoet, behoeft in een boekbespreking in een Nederlandsch tijdschrift wel nauwelijks vermeld te worden. De Colchicinegroep is behandeld door FÜHNER en last not least de purinederivaten door BOCK uit Kopenhagen.

Voor zoover ik het beoordeelen kan zijn — behoudens een bovengenoemde groote en dan nog wat kleinere omissies — de verschillende artikelen voortreffelijk. Of zij wat literatuuropgaven betreft geheel volledig zijn, kan ik voor de meeste gevallen natuurlijk niet beoordeelen; in ieder geval zijn zij dan toch bijna volledig.

Zooals ik reeds opmerkte, dit boek is voor de pharmacologie en en voor hen, die herhaaldelijk met vraagstukken die de pharmacologie betreffen in aanraking komen van groote waarde en voor hen zal het spoedig onmisbaar zijn; de practische arts zal het vermoedelijk niet zelf koopen, maar hij zal het bij voorkomende gelegenheden uit de bibliotheek laten komen om het te raadplegen. Voor elke medische bibliotheek is het een onmisbaar boek.

STORM VAN LEEUWEN.

JOSEPH MC. FARLAND, *Biology. General and medical*. Third edition, with 160 illustrations. W. B. SAUNDERS Company. Philadelphia and London, 1918. Cloth \$ 2.00.

In zijn voorrede zegt de schrijver: „All of the problems of medical science are in a sense biological, and many of the problems of biological science medical. Medical science is, in fact, a branch of biology and should be studied as such.” Zelf is hij patholoog en bacterioloog, dus waarschijnlijk geneesheer en zijn boek zal wel

bedoeld zijn als een gids voor des schrijvers collega's, wanneer zij zich op het gebied der biologie wat kennis willen gaan verschaffen. Trouwens het voorkomen van hoofdstukken over: bloedverwantschap, parasitisme, infectie en immuniteit, verwonding en regeneratie en over transplantatie bewijst dit wel. Men zal dus het boek moeten beoordeelen, rekening houdend met het doel, dat de schrijver zich stelde. Voor den bioloog biedt het werkje geen nieuws. Het is een korte, vaak min of meer populaire beschrijving van den bioloog reeds lang bekende feiten en vraagstukken. Misschien, dat een enkele bioloog, niet-medicus, in de geneeskundige feiten, die MC. FARLAND vermeldt, iets aantrekkelijks zal vinden. Voor den arts, die zich weinig met biologische vragen inliet, kan het boek echter voor-namelijk zijn waarde hebben, want het brengt hem, zij het vaak onaangenaam vluchtig en oppervlakkig, althans met de voor artsen meest belangwekkende biologische vragen in aanraking en vooral... leert hem de terminologie. Want vaak maakt het werkje den indruk van een inleiding in de vaktermen der biologische wetenschappen.

Men verwachtte dus niet na lezing van dit boek genoeg van biologie te weten, maar beschouwe het als een inleiding voor eventueele dieper gaande studie. Met de aanbeveling van het werkje aan allen, die dus weinig van biologie nog weten en de waarheid gevoelend van de boven aangehaalde woorden van den schrijver, iets meer van dit mooie vak te weten willen komen, zou ik kunnen eindigen. Kritiek op verschillende hoofdstukjes ware nl: gemakkelijk, maar dit spreekt van zelf. Een als leerboek en nog wel als min of meer populair leerboek bedoeld werkje bevat allicht uitspraken, die in een wetenschappelijke mededeeling minder positief zouden zijn neergeschreven. Eén ding moet mij echter van het hart. Het boek bevat veel, maar over het algemeen niet zeer fraaie illustraties. Behalve een paar mooie photo's, vindt men er slechts oude hout-snedes in. Dit zou nog niet zoo erg zijn, als er maar niet zoo heel slechte onder voorkwamen. Figuren als de nos. 26, 118, 125, 131 en 142 ontsieren het overigens goed gedrukte en net uitgevoerde werk.

M. W. WOERDEMAN.

National Health Insurance. Medical Research Committee.
Special report series n°. 33. Pulmonary Tuberculosis.
Mortality after Sanatorium Treatment. London, 1919. Prijs 2 sh.

Niet alle publicaties uit bovengenoemde reeks zijn voor den Nederlandschen lezer even belangrijk. Maar op bovengenoemd statistisch onderzoek mag ik zeker wel de aandacht vestigen. Het betreft materiaal van een groot Engelsch sanatorium, The King Edward VII Sanatorium te Midhurst in Surrey, geopend in 1906. De studie omvat de nageschiedenis van 1707 patiënten, die minstens 6 jaar na hun ontslag zijn nagegaan, voorzoover zij niet vóór dien tijd waren overleden. Het aantal sterfgevallen van deze patiënten werd vergeleken met dat der normale bevolking van Engeland van denzelfden leeftijd en hetzelfde geslacht. Voor de cijfers en